

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Rio+20: Mérleg és kilátások (kiegészítő vélemény)

(2013/C 44/11)

Előadó: **Hans-Joachim WILMS**

2012. november 14-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy határozott, hogy eljárási szabályzata végrehajtási rendelkezései 29. cikkének A. pontja alapján kiegészítő véleményt dolgoz ki a következő tárgyban:

Rio+20: *Mérleg és kilátások*

(kiegészítő vélemény).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Mezőgazdaság, vidékfejlesztés és környezetvédelem” szekció 2012. november 22-én elfogadta véleményét.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2012. december 12–13-án tartott 485. plenáris ülésén (a 2012. december 13-i ülésnapon) 152 szavazattal, 1 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Következtetések és ajánlások

1.1 Következtetések

1.1.1 Az ez évben Rio de Janeiróban tartott, a fenntartható fejlődésről szóló ENSZ-konferencia (Rio+20) záródokumentuma, „A jövő, amit szeretnénk”, gyengébbre sikerült annál, amelyet az EGSZB kívánt volna. Különösen azt nem vették megfelelően figyelembe, hogy bolygónk válságos helyzete sürgős beavatkozást igényel. A záródokumentum azonban több olyan elemet is tartalmaz, amelyekkel itt, az EU-ban is lehet kezdeni valamit. Külön kiemelendő, hogy a fenntartható fejlődés fontos eszközeként globális szinten egyezség született a „zöld gazdaságról”, a szociális vetület figyelembevételéről, valamint egy olyan folyamatról, amely a globális fenntarthatósági célok elérését tűzi ki célul, szoros összhangban a millenniumi fejlesztési célokkal.

1.1.2 Az EGSZB örömmel látta a Rio+20 konferencia folyamán és azt megelőzően a civil társadalom aktív részvételét, amely számos innovatív ötlet és új szövetségek kialakulásához vezetett.

1.1.3 Az EGSZB a Rio+20 konferencia előkészítése és lebonyolítása során eleget tett a civil társadalom és az EU-intézmények közötti közvetítő szerepének. A többi uniós intézmény is méltatta az EGSZB erőfeszítéseit annak érdekében, hogy az Európai Unión belül és kívül egyaránt elősegítse a civil társadalmi párbeszédet.

1.2 Ajánlások

1.2.1 Az EGSZB úgy véli, hogy a Rio+20 konferencia nyomán követésének és a konferencián hozott döntések megvalósításának a civil társadalom bevonásával és részvételével kell történnie. Ezért nyomatékosan üdvözli a többi intézmény ebben az irányban tett erőfeszítéseit. Az EGSZB, mint a Rio+20 konferenciát megelőzően is, továbbra is támogatni fogja a fenntarthatóság kérdéseiről szóló civil társadalmi párbeszédet,

bevonva a civil társadalom európai szervezeteit és hálózatait, valamint a nemzeti gazdasági és szociális tanácsokat és fenntarthatósági tanácsokat is.

1.2.2 Az EGSZB aktívan részt vesz a globális fenntarthatósági célok kidolgozásában, azáltal, hogy – amint a Rio+20 konferencia előkészítése során is tette – támogatja a civil társadalmi párbeszédet az EU-ban, valamint az EU-n kívüli civil társadalmi partnerekkel folytatott párbeszédet is. Különösen a fenntarthatósági cél elérését szolgáló folyamat és a millenniumi célok elérését szolgáló folyamat szereplői között igyekszik majd kapcsolatot teremteni. Az EGSZB ezenkívül tapasztalatait és összetételét tekintve különösen a zöld gazdaság konkrét kialakításához – beleértve a szociális vetületet is –, valamint a civil társadalom globális szintű részvételi jogaihoz tud hozzájárulni.

1.2.3 Az EGSZB üdvözli a Rio+20-ról szóló, 2012. október 25-i tanácsi következtetéseket, amelyek olyan ambiciózus intézkedéseket jelentenek be a Rio+20 konferencia nyomán követésekként, amelyeket az Európa 2020 stratégia és az EU fenntarthatósági stratégiája révén kell meghozni, valamint üdvözli az EU fenntarthatósági stratégiájának bejelentett felülvizsgálatát. Az EGSZB széles körű civil társadalmi vitát tart szükségesnek a fenntartható fejlődésről az EU-ban, és jövőbeli munkája során is támogatni fogja azt.

2. Az EGSZB hozzájárulása a Rio+20 konferenciához

2.1 Az EGSZB a „Rio+20: a zöld gazdaság és a jobb irányítás felé vezető út” című európai bizottsági dokumentumról szóló 2011. szeptember 22-i véleményében (CESE 1386/2011) ⁽¹⁾ kifejtette elképzeléseit a 2012. júniusra kitűzött, fenntartható fejlődésről szóló ENSZ-konferencia (Rio+20) témáival kapcsolatban az intézményközi döntéshozatali folyamat számára, valamint cselekvési tervet fogadott el a Rio+20 konferenciáig tartó

⁽¹⁾ HL C 376., 2011.12.22., 102–109. o.

időszakra. Ennek célja különösen a riói konferencia témáival kapcsolatos európai és Európán kívüli civil társadalmi párbeszéd elősegítése volt. Ez a véleménytervezet az EGSZB követeléseinek fényében szeretne mérleget készíteni a Rio+20 konferenciáról, és felvázolni a kísérő intézkedések perspektíváit.

2.2 A Rio+20 konferenciát tekintve az EGSZB kétszintű megközelítést alkalmaz.

2.2.1 Európai szinten az EGSZB a 2011. szeptemberben elfogadott véleménye alapján párbeszédet kezdeményezett európai civil társadalmi szervezetekkel és hálózatokkal, 2012. februárban pedig nagy civil társadalmi konferenciát szervezett. A konferencia eredményeképpen számos alapvető követelményt fogadtak el a riói tárgyalókkal szemben, ezeket pedig később az EGSZB egy „Az EGSZB álláspontja a fenntartható fejlődés témájában tartandó ENSZ-konferencia (Rio+20) előkészítéséről” című vélemény formájában (CESE 486/2012) ⁽²⁾ fogadta el, kellő időben azelőtt, hogy az EU Tanácsa 2012. márciusban határozott a tárgyalási mandátumról. Az EGSZB ezzel eleget tett a civil társadalom és az uniós intézmények közötti közvetítő szerepének.

2.2.2 Ezzel párhuzamosan az EGSZB főként braziliai, kínai és oroszországi intézményi partnereivel is kétoldalú üléseken megvitatta a riói témákat. 2012. májusban egy többoldalú találkozóon sikerült megegyezést elérni a főbb közös üzeneteket illetően, amely később Rio de Janeiróban a más országok képviselőivel folytatott civil társadalmi párbeszéd alapjául is szolgált.

2.3 Az EGSZB összesen három, sok érdeklődőt vonzó rendezvény szervezésével aktívan részt vett a Rio+20 konferencián. Ezek közül kettő a brazil gazdasági és szociális fejlesztési tanáccsal közösen szervezett párbeszéd volt a fenntarthatósággal kapcsolatos kérdések témájában – egyszer braziliai, egyszer BRIC-országbeli civil társadalmi képviselőkkel, az EU-pavilonban tartott rendezvény pedig a civil társadalmi részvétel modelljeivel foglalkozott, többek között az Európai Bizottság elnökének részvételével. Az EGSZB-delegáció a Rio+20 konferencián az EU-delegáció szerves részét képezte, ennek alapján pedig felmerült az a határozott kívánság is, hogy a riói konferenciát követő intézkedések terén is fokozott intézményközi együttműködésre kerüljön sor.

3. Az EGSZB álláspontja a Rio+20 konferenciával kapcsolatban

3.1 Az EGSZB örömmel állapítja meg, hogy az idén Rio de Janeiróban a fenntartható fejlődés témájában rendezett ENSZ-konferencia (Rio+20 konferencia) „A jövő, amit szeretnénk” elnevezésű záródokumentuma a fenntartható fejlődés és annak természeti, szociális és gazdasági vetülete iránti globális elkötelezettséget rögzíti. Az EGSZB sajnálja viszont, hogy a tárgyalások eredménye összességében kevésbé kötelező érvényű, mint

ahogy azt a civil társadalom és véleményeiben maga az EGSZB is szorgalmazta. Különösen azt nem vették megfelelően figyelembe, hogy bolygónk helyzete sürgős beavatkozást igényel. Az EGSZB sajnálja, hogy a záródokumentum nem tesz említést bolygónk tűrőhatáráról.

3.2 A Rio+20 konferencia ugyanakkor széles körben mozgósította a civil társadalmat, ami pedig a politikai tárgyalások szintjén elérteknél jóval messzebbre mutat. Most, Rio után, ki kell használni, hogy megmozdult a civil társadalom: tovább kell lendíteni és alakítani azokat a folyamatokat, amelyeket a riói konferencia indított el. Rio ugyanis nem csupán a politikai felsővezetés találkozóját jelentette, hanem annak a sok elkötelezett és kreatív embernek a találkozóját is, akik egyrészt fáradhatatlanul szorgalmazzák a gazdasági szemléletváltást, másrészt pedig számtalan konkrét kezdeményezést mutatnak be és indítanak útjára a váltás érdekében.

3.3 A záródokumentum azonban több olyan elemet is tartalmaz, amelyekkel itt, az EU-ban is lehet kezdeni valamit. Külön kiemelendő, hogy a fenntartható fejlődés fontos elemeként globális szinten egyezség született a „zöld gazdaságról”, a szociális vetület figyelembevételéről, valamint egy olyan folyamatról, amely a globális fenntarthatósági célok elérésére törekszik, szoros összhangban a millenniumi fejlesztési célokkal.

3.4 Annak fényében, hogy a Rio+20 konferenciát megelőzően az EGSZB milyen kívánalmakat fogalmazott meg, a záródokumentummal kapcsolatban továbbra is a következők mondhatók el:

3.4.1 A Rio+20 kapcsán az EGSZB egyik nagy prioritása a szegénység leküzdése volt. Az EGSZB szót emelt azért, hogy mindenki hozzájusson elegendő élelemhez, tiszta vízhez és fenntartható energiához. Ez a kérdés fontos szerepet játszott a záródokumentumban, bár sokak számára nem volt elegendően világos, hogy mindehhez milyen finanszírozási lehetőségek állnak rendelkezésre. Megerősítették a millenniumi fejlesztési célokat és az ezzel kapcsolatos elkötelezettségeket. Az EGSZB hiányolja viszont, hogy nem hangsúlyozták ki eléggé a nők jogait.

3.4.2 Az EGSZB Rio+20-szal kapcsolatos másik prioritása az átalakulás szociális vetületének kérdése volt. Az EGSZB szorgalmazta a fenntarthatóbb gazdaság felé történő tisztességes átmenetet, és így üdvözli, hogy ezt most egy ENSZ-szöveg is megemlíti. Az EGSZB kedvezőnek ítéli a záródokumentum alábbi pontjait is: a szociális partnerek és elsősorban a munkavállalók elismerése a változás aktív előidézőiként; a tisztességes munka és a nemek közötti egyenlőség megerősítése; a képzés és a továbbképzés elismerése, valamint a szociális minimumnormák lehetséges szerepének pozitív megemlítése.

⁽²⁾ HL C 143., 2012.5.22., 39–42. o.

3.4.3 Az EGSZB már a Rio+20 előtt, illetve magán a konferencián is többször utalt arra, hogy hatékonyan be kell vonni a civil társadalmat. A konferencián született szöveg tartalmaz néhány idevonatkozó pozitív fejleményt. Az EGSZB szerint ugyanakkor szerencsés lett volna, ha konkrétan kifejtetik az általános jellegű megfogalmazásokat. Ilyen például a gazdasági és szociális tanácsokhoz hasonló *többszereplős konzultatív* fórumok bevonása a fenntartható gazdaság kiépítésére szolgáló nemzeti politikák kidolgozásába. A konferencián további elemzést kértek az ENSZ-főtitkártól azzal az újabb követeléssel kapcsolatban, amellyel egyébként az irányítási kérdéseket illetően az EGSZB is egyetért, tudniillik, hogy a fenntartható politikákhoz szükséges hosszú távú szemlélet figyelembevétele végett hozzanak létre egy a jövő nemzedékeivel foglalkozó ombudsmani hivatalt.

3.4.4 További kiemelt céljainak fényében az EGSZB örömmel látja, hogy sikerült megegyezni egy fenntartható fogyasztási és termelési mintákra vonatkozó 10 éves keretben, és üdvözli a természeti erőforrások védelméről szóló elv megemlítését, a vállalatok szerepének elismerését, illetve annak bejelentését, hogy a GDP-t további mutatókkal kell kiegészíteni.

4. A Rio+20 nyomon követése az ENSZ és az EU szintjén

4.1 Az EGSZB meggyőződése, hogy a Rio+20 konferencia sikere csak a Rióban meghozott döntések végrehajtásával és az ott elindított folyamatok véghezvitelével fog megmutatkozni. Úgy véli, hogy minderre a civil társadalom bevonásával és aktív közreműködésével kell sort keríteni.

4.2 Az idei New York-i ENSZ-közgyűlés elején kezdetét vették az annak a magas rangú politikai fórumnak a létrehozására irányuló folyamatok, amely a fenntartható fejlődés három dimenziójának integrációját, illetve a globális fenntarthatósági célok megfogalmazását tűzte ki célul. Az EGSZB szerint ezzel kapcsolatban arra kell felhívni a figyelmet, hogy a Rio+20 záródokumentum kimondottan kedvező megfogalmazásai ellenére a civil társadalmat még mindig nem vonják be elegendő mértékben ezekbe a folyamatokba.

4.3 Ami a fenntarthatósági célok megfogalmazását illeti, jelenleg elsősorban az eljárási kérdéseken van a hangsúly, egyfelől a civil társadalom részvételi lehetőségeit illetően, másfelől a 2015 utáni fejlesztési menetrenddel kapcsolatban elindult folyamat és a fenntarthatósági célokra irányuló, újonnan indítandó folyamat közötti összefüggés kapcsán. A Rio+20 záródokumentum szerint mindenképpen össze kell kapcsolni egymással a két folyamatot; az egyes folyamatok szereplői azonban még az önmagukra találás szakaszában vannak.

4.4 Az EGSZB már 2012 júliusában szervezett egy jelentősebb civil társadalmi rendezvényt, hogy a Rióban született eredményeket Brüsszelbe hozza. Ennek során egyértelművé vált, hogy a Rióban elindult folyamatok nyomon követéséhez kiemelt témának tartják a fenntarthatósági célok kidolgozását,

ehhez pedig társadalmi vitára is szükség. Egyértelmű volt a résztvevőknek az a kívánsága is, hogy ha 2015 után rendelkezni kell egy átfogó fejlesztési menetrenddel, akkor a fenntarthatósági célok meghatározásának folyamatát kezdettől fogva kössék össze a millenniumi fejlesztési célok felülvizsgálatával. Ezen a rendezvényen, illetve a Rióban megkezdett folyamatokat nyomon követő más civil rendezvényeken is újra és újra hangsúlyozták, hogy nekünk azt kell itt, az EU-ban tennünk, amit Rióban követeltünk. Az EGSZB ezért meg van győződve arról, hogy felül kell vizsgálni az alapvető uniós stratégiákat abból a szempontból, hogy megfelelnek-e a Rio+20-szal kapcsolatos uniós követeléseknek, legyen szó akár az Európa 2020 stratégia fenntarthatósági dimenziójáról vagy az uniós fenntarthatósági stratégiáról.

4.5 Az intézményközi megbeszéléseken, amelyeket az EGSZB a Rio+20 nyomon követésére szervezett, egyértelművé vált, hogy megvan az akarat az együttműködésre és a civil társadalom bevonására is.

4.6 Az EGSZB üdvözli, hogy az Európai Bizottság nyilvános online konzultációt szervezett egy 2013 tavaszára tervezett, a Rio+20-at nyomon követő intézkedésekről szóló közlemény előkészítéseként. Az EGSZB közös rendezvényekkel fogja kíséreti ezt a konzultációt. Szintén 2013 tavaszára várható a 2015 utáni fejlesztési menetrendről szóló európai bizottsági közlemény. Az EGSZB-nél már készül egy vélemény ebben a témakörben. Az illetékes európai biztos bejelentése szerint a riói konferenciának a környezetvédelemmel szorosabban összefüggő szempontjait a 7. környezetvédelmi cselekvési programban fogják majd végrehajtani. Ez utóbbi megjelenése még az év vége előtt várható.

4.7 Az EGSZB üdvözli az Európai Unió Tanácsa által 2012. október 25-én, a Rio+20-szal kapcsolatban elfogadott következtetéseket, azokon belül is elsősorban azt, amelyik kiemeli, hogy be kell vonni a civil társadalmat. Az EGSZB szintén üdvözli az ambiciózus Rio+20 nyomon követő intézkedések bejelentését, amelyekre az Európa 2020 és az uniós fenntarthatósági stratégia keretében kerül sor. Az EGSZB örömmel állapítja meg, hogy ez utóbbit a riói eredmények fényében felül fogják vizsgálni. Ezt az EGSZB már 2011. szeptember 21-i véleményében is szorgalmazta.

5. Az EGSZB szerepe a Rio utáni folyamatban

5.1 Mind a civil szereplők, mind pedig a többi uniós intézmény szeretné, ha az EGSZB továbbra is aktívan részt venne a Rio+20 konferencia nyomonkövetési folyamatában.

5.2 Az EGSZB segítséget jelenthet ezen a téren azáltal, hogy továbbra is a fenntarthatósági kérdésekről folyó társadalmi párbeszéd helyszínéül szolgál, és közvetítő szerepet tölt be a civil társadalom és az uniós intézmények között úgy, hogy közben bevonja ebbe az európai civil szervezeteket és hálózatokat, valamint a nemzeti gazdasági és szociális tanácsokat, illetve a fenntarthatósággal foglalkozó tanácsokat.

5.3 Tapasztalataira építve az EGSZB különösen a civil társadalom részvételi struktúráinak kérdésével összefüggésben nyújthat segítséget, például a konkrét tájékoztatáshoz, a konzultációhoz és az érdemi válaszhoz való jogokat illetően.

5.4 Az EGSZB az egyetlen olyan uniós intézmény, amely speciális szervet hozott létre a fenntartható fejlődés témakörében, hogy figyelembe tudja venni ennek a tematikának a horizontális jellegét. Ez ma, Rió után időszerűbb, mint valaha. A „zöld gazdasággal” összefüggő kérdésekben, összetételének köszönhetően, az EGSZB konkrét javaslatokat tud tenni azzal kapcsolatban, hogy milyen keretfeltételeket kell megteremteni ezen a területen. Különösen a fenntartható fejlődés szociális vetületének konkretizálásában segíthet az EGSZB azzal, hogy

operatív javaslatokat dolgoz ki a fenntartható fejlődés felé való tisztességes átmenetről. A globális fenntarthatósági célok kidolgozása jelenti a Rio+20 nyomonkövetési folyamatának az egyik olyan területét, ahol nagy szükség van az EGSZB munkájára. Ahogy a Rio+20 konferencia előkészítésében, úgy itt is fontos szerepet játszhat az EGSZB egyfelől az EU-szerte, másfelől az EU-n kívüli civil partnerekkel folytatott civil társadalmi párbeszéd elősegítésében.

5.5 Az EGSZB szerint széles körű civil társadalmi vitát kell folytatni a fenntartható fejlődésről az EU-ban, és ezt jövőbeli munkája során is ösztönözni fogja, különösen ami az Európa 2020 stratégia Rióval kapcsolatos szempontjait, illetve az uniós fenntarthatósági stratégia felülvizsgálatát illeti.

Kelt Brüsszelben, 2012. december 13-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke

Staffan NILSSON
